

A Balaton, mint turisztikai desztináció és mint második otthon

A Balaton hazánk egyik legkedveltebb turisztikai célpontja, azaz desztinációja, a nemzetközi turistaérkezéseket tekintve csak Budapest előzi meg népszerűségben, míg a belföldi turisták körében egyértelműen az első számú üdülési célpont. A Balaton térség népszerűsége a második otthonok számának növekedésében is megmutatkozik. A jelen tanulmány egyrészt arra keresi a választ, hogy a térségben nyaralótulajdonnal, második otthonnal rendelkezők miért tartják vonzóknak a térséget, milyen tényezők befolyásolják a nyaralótulajdon vásárlásánál a döntésüket, másrészt azt vizsgálja, a második otthonok jelenléte milyen hatásokat indukál az adott településen.

Kulcsszavak: Balaton, desztináció, turizmus hatásai, második otthon

Beevezetés

A Balaton már nem csak a nyári hónapokban kínál megfelelő szórakozási, kikapcsolódási lehetőséget. A part menti és a háttértelepüléseken az elmúlt két évtizedben végrehajtott fejlesztéseknek és kialakított programoknak köszönhetően egész évben vonzóvá vált a hazai (és kisebb mértékben a nemzetközi) célközönség számára. (A KSH adatai alapján míg 2000-ben a Balaton régióban érkező vendégek 51,5%-a volt külföldi, 2016-ra ez az arány 23,3%-ra csökkent; a vendégéjszakák tekintetében pedig a 2000-ben tapasztalt jelentős külföldi túlsúly (66,9%) 2016-ra felére csökkent (23,5%). Szintén az elmúlt évek tendenciája, hogy sok turista annyira megkedvelte a Balaton térségét, hogy nyaralótulajdonnal, második otthonot vásárolt magának valamelyik településen, hogy rendszeresen illetve hosszabb ideig tudja élvezni a desztináció nyújtotta élményeket. (Megjegyzendő, hogy ez nem új jelenség, már a XX. században is voltak időszakok, amikor nagy számban vásároltak második ingatlant a Balatonnál, az elmúlt években csak egy újabb hullámát tapasztalhattuk a második otthonok megjelenésének.) Az adott településeken a megjelenő második otthonnal rendelkező lakosság nagyságrendtől függően különböző gazdasági, társadalmi és környezeti hatásokat gyakorol a településre, így a helyi önkormányzatoknak fel kell készülniük ezen hatások kezelésére. A Balaton tehát mint turisztikai desztináció és mint életér is megjelenik

a második otthonnal, nyaralótulajdonnal rendelkezők esetében.

A turisztikai desztináció meghatározása

A Világturisztikai Szervezet, az UNWTO meghatározása szerint a turisztikai desztináció „egy fizikai helyszín, ahol a turista legalább egy éjszakát tölt el. Tartalmaz turisztikai vonzerőket, termékeket, kapcsolódó szolgáltatásokat, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a turista legalább egy napi helyben tartózkodását kielégítsék. A desztinációnak vannak fizikai és adminisztratív határai, amelyek meghatározzák annak menedzsmentjét, illetve rendelkezik imázssal és percepcióval. A desztináció számos érintettet foglal magába, képes a hálózatosodásra, az együttműködésre, és ezáltal arra, hogy nagyobb desztinációvá váljon” (UNWTO 2007, 1. o.). Az imázs egy személyvel, dologgal, térrel stb. kapcsolatban az emberek tudatában kialakult kép, a róla alkotott ítélet és előítélet összessége. Ez nem feltétlenül tényeken alapul, többnyire szubjektív képzet, különböző asszociációk visszatükröződése, amelyet jelentősen formál számos külső tényező is (Sullyok, 2006).

A fenti desztináció definícióból is kitűnik, hogy csak olyan térségeket tekinthetünk turisztikai desztinációnak, ami imázssal rendelkezik, így az imázs vizsgálata alapvető fontosságú a turizmus szempontjából fontos térségekben. A desztináció imázsát leginkább befolyásoló tényezők:

- természeti erőforrások
- természeti környezet
- általános infrastruktúra
- turisztikai infrastruktúra
- turisztikai szabadidős és rekreációs lehetőségek
- társadalmi környezet
- politikai és gazdasági tényezők
- kultúra, történelem, művészet
- a hely atmoszférája
(Beerli and Martin, 2004)

A kutatás a Balaton mint élettér és mint második otthon vizsgálatát tűzi ki célul, így a nyaralótulajdonosok szempontjából a térség egyértelműen turisztikai desztinációnak tekinthető. A primer kutatás során vizsgálatra kerül, hogy a fenti tényezők közül melyek fontosak a második otthonok szempontjából.

A turizmus hatásainak vizsgálata

A turizmus fejlődése, a kínálat bővülése, a tömegturizmus megjelenése pozitív és negatív hatással van a turizmus környezetre (Puczko és Rátz, 2000). Ebből következően a turizmus két jelentős alrendszerén (kereslet és kínálat) kívül fontos a turizmus gazdaságra, társadalomra, kulturális életre, és a fizikai környezetre gyakorolt hatásának vizsgálata, ezek a hatások összetetten jelentkeznek, döntő többségében a fogadóterületen. A jelen tanulmány a fogadóterületen (desztinációban) megjelenő hatásokra fókuszál.

A szakirodalom a hatásokat jellemzően hármas bontásban vizsgálja, gazdasági, természeti és társadalmi-kulturális környezetre gyakorolt hatásokat különít el. Előfordulhat átfedés is az egyes hatások között, így például az életszínvonal növekedése gazdasági és társadalmi szempontból is értelmezhető. (Mathieson and Wall, 1982; Michalkó, 2016).

A gazdasági hatások között a turizusból származó bevételek mellett pozitív hatás a foglalkoztatás bővülése, mert a turizmus munkalehetőséget teremt, és ezzel hozzájárul a munkanélküliség csökkentéséhez. Mindez növeli a költési hajlandóságot, ami magasabb mértékű jövedelemhez juttatja az államot.

Mindemellett nem tekinthetünk el a negatív gazdasági hatástól sem, mivel a turizmus jellemzője a szezonáltság, ami erősödő fluktuációhoz vezet. Az országokban az egyes régiók tekintetében különböző a fejlődés, mivel a látogatottabb

helyek a turisták költése révén több bevételhez jutnak, amit fejlesztésre fordíthatnak.

A természeti környezetre elsősorban negatív hatásokat gyakorol a turizmus. Ezek közül egyik legjelentősebb a levegőszennyezés, a levegő minőségének folyamatos romlása. A turisták által igénybe vett közlekedési eszközök szennyező anyagokat bocsátanak ki. Bár a kevésbé légszennyező járművek fejlesztése folyamatosan zajlik, de ezek a beruházások magas költségigényűek.

Az utazások többsége a földön történik, így jelentősek a talajt erő káros hatások is, ehhez nagymértékben hozzájárul a szemetelés. Az eldobott szemét évtizedek alatt bomlik le és ez talaj-erózióhoz vezet.

A legnagyobb probléma, hogy a természeti hatások éppen azokat a helyeket, természeti kincseket teszik tönkre, amelyek miatt a turisták felkeresik az adott desztinációt.

A társadalmi-kulturális hatások tekintetében kiemelendő a turizmus összekötő, kapocs szerepe az egyes országok, területek kultúráinak találkozásában. A turizmus a kommunikációra is pozitívan hat, mivel hozzájárul az idegen nyelvtudás fejlődéséhez.

A fogadóterületen jellemző lehet a turisták fogyasztói szokásának, életmódjának másolása (pl. öltözködés, táplálkozás), ami negatívan hat a helyi kultúrára. Ezen felül a turizmus hozzájárul a bűnözés terjedéséhez.

A turizmus negatív hatásai miatt egyre inkább előtérbe kerül a turizmus fenntarthatóságának vizsgálata, a környezeti és kulturális értékek megőrzése a jövő számára. Ennek egyik kinyilvánítása az Agenda 21 az utazásról és a turizmusról program vagy A Turizmus Globális Etikai Kódexe (2001) kiadvány. A turisztikai fejlesztések során fokozottan figyelni kell arra, hogy azok ne okozzanak súlyos környezeti és társadalmi-kulturális problémákat, a turisták igényeit úgy tudják kielégíteni, hogy az ne a helyi lakosság és a természeti környezet rovására történjen.

Az alábbi táblázat a fogadóterületeken legjellemzőbb pozitív és negatív hatásokat foglalja össze:

Második otthonos kutatások

A szakirodalomban a második otthonok szerepének, hatásának vizsgálata számos területre fókuszál:

1. Táblázat: A turizmus hatásai

Gazdasági hatások	Természeti hatások	Társadalmi-kulturális hatások
Pozitív		
Munkahelyteremtés Bevételek növekedése Infrastruktúra fejlődése Új létesítmények, szolgáltatások Életszínvonal növekedése	Turizusból származó bevételek környezeti fejlesztésekre fordíthatók Nagyobb hangsúly a környezetvédelem	Életszínvonal növekedése Hagyományok megőrzése Presztízs növekedése Más kultúrák megismertetése Idegen nyelvi tudás fejlődése
Negatív		
Árak növekedése Tradicionális tevékenységek háttérbe szorulása Import szükségessé válhat Fluktuáció	Levegőszennyezés Szemetelés Zsúfoltság Megnövekedett járműforgalom Zajártalom Erózió Túlzott energia- és vízfogyasztás	Hitelesség elvesztése Kultúra kommercializálódása Idegen szokások megjelenése Bűnözés növekedése

Forrás: saját szerkesztés (Puczko és Rátz, 2000; Mathieson and Wall, 1982 alapján)

2. Táblázat: Második otthonos kutatások területei

Vizsgálat tárgya	Szerző(k)
Területfejlesztés és helyi fejlesztésekre gyakorolt hatások	Brida et al, 2011; Paris, 2011
Ingtanokra gyakorolt hatás – második otthon vásárlásának és építésének hatása az adott település ingatlan állományára és ingatlanáira	Marjavaara, 2007
Második otthonok vásárlásának motivációja, azaz hogy saját célra, szabadidő eltöltésére vásárolják vagy befektetési céllal	Norris and Winston, 2009
Társadalmi vetület vizsgálata: a jelentős ideiglenes lakosság megjelenése hogyan hat az állandó lakosságra	Brida ET AL, 2007
Második otthon és identitás kapcsolata valamint a helyszín kiválasztása	Bawedin and Miossec, 2013
Környezeti hatások vizsgálata	Long and Hoogendoorn, 2014
Helyi szabályozás, adózás kérdései a második otthonnal rendelkezők tekintetében	Coles and Hall, 2011, Dredge and Jamal, 2013; Hall, 2015

Forrás: saját szerkesztés

A második otthonosok jelenléte egy településen számos kérdést vet fel. Igazgatási szempontból fontos kérdések a politikai képviselet, felelősségek és jogok (Dredge and Jamal, 2013). A nyugdíjasok megjelenése a második otthonokban külön szempontként jelenhet meg területi tervezési és fejlesztési szempontokból mind nemzeti kormányzati, mind helyi önkormányzati szinten, mivel az egészségügyi és közlekedési szolgáltatások biztosítása, valamint ezek fejlesztése jellemzően lakosságszám alapján történik (Hall, 2015).

A helyi szabályozások jellemzően nem tudják kezelni azt a fajta mobilitást, ami a második otthonnal rendelkező személyekre jellemző. A személyes adatok csak egy lakcímhöz kötődnek; adózás szempontjából is csak az állandó lakcím a mérvadó. A helyi szabályozások általában nem számolnak a térbeli mobilitással, melynek során sokan ideiglenesen állandó lakhelyüktől távol tartózkodnak, munka, szórakozás, oktatás céljából, vagy egészségügyi okokból, vagy családi és baráti kapcsolatok ápolása miatt. A turizmus, migrációs és rövid távú mobilitás közötti határok jobban elmosódnak. (Coles and Hall, 2011)

A vidéki területek jelentős változásokon mennek keresztül a fejlett országokban. A kommunikáció és telekommunikáció fejlődése már nem köti nagyvároshoz a munkavállalókat, egyre többen vállalnak otthonról végezhető munkát. Szintén jelentős azok száma, akik korábbi munkájukkal felhagyva, vidéki környezetben kezdenek új életet, és természetközeli agrár- vagy kézműves tevékenységbe kezdenek. A jelen kutatás szempontjából fontosabb tényező, ami a vidéki területeken változást hozott magával: a második otthonok számának növekedése. Bár néhány vidéki területen még az elnéptelenedés figyelhető meg, a Balaton térségében népesség növekedés tapasztalható, többek között második otthonosok megjelenése miatt, melyben jelentős számban jelennek meg az itt letelepedő nyugdíjasok. A népességszám növekedésének pozitív és negatív hatásai egyaránt jelentkeznek, hiszen a települések infrastruktúrája nem minden esetben tudja kielégíteni a megnövekedett igényeket. A környezeti terhelés kapcsán felmerül a környezet iránti felelősség kérdése is, a földhasználat és a természeti erőforrások fejlesztésével kapcsolatban.

A kutatás bemutatása

A kutatás során két kérdőíves megkérdezés zajlott annak feltárására, hogy a térségben nyaralótulajdonnal, második otthonnal rendelkezők miért tartják vonzóknak a térséget, milyen tényezők befolyásolják a nyaralótulajdon vásárlásánál a döntésüket, valamint azt, hogy a második otthonok jelenléte milyen hatásokat indukál az adott településen. Az egyik felmérés a Balaton térségében élő vagy dolgozó lakosság felé irányult, a másik felmérés a térségben érintett, érdekel turisztikai szakemberek és döntéshozók véleményét igyekezett feltárni.

Lakossági kérdőíves felmérés

Az EFOP-3.6.2-16-2017-00017 projekt keretében a Balaton mint életterületminőségi aspektusainak vizsgálatára egy kérdőíves felmérésre került sor a Balaton térségben élő helyi lakosság/második otthonnal rendelkezők jellemzőinek feltárása. A felmérésben a régió imázsával, lakóhely vagy második otthon kiválasztását befolyásoló települési tényezőkkel, valamint gazdasági, demográfiai jellegű kérdések szerepeltek. A felmérés papír alapon és online történt, 2018 március-augusztus között. Összesen 844 fő töltötte ki a kérdőívet, akik a Balaton régió valamely településén:

- Helyi lakos, életvitelszerűen él a településen, és itt dolgozik vagy tanul;
- Helyi lakos, életvitelszerűen él a településen, de máshol dolgozik vagy tanul;
- A településen dolgozik vagy tanul, de máshol él;
- A településen másodlagos otthonnal vagy nyaralóval rendelkezik.

Mint az ábra mutatja, a válaszadók jellemzően olyan helyi lakosok voltak, akiket munkájuk vagy tanulmányaik is a régióhoz kötik.

Balaton Turisztikai Kutatóintézet Balaton Turizmus Barométer

A Balaton Turisztikai Kutatóintézet évente három alkalommal végez felmérést a Balaton régió turisztikai stakeholderei között, hogy felmérje a régió turizmusának alakulását. A felmérés állandó és alkalmanként egy témára fókuszáló kérdésekből áll. Az állandó kérdések a Balaton turizmusának alakulására és az azt befolyásoló tényezők megítélésére vonatkoznak, a további kérdések pedig egy kiválasztott témához kap-

1. ábra: A lakossági kérdőíves felmérés válaszadóinak megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

csolódnak. 2018 szeptemberében a második otthonok jelenléte volt az aktuális téma, hogy az EFOP 3.6.2. II.2 alprojekt 2018 tavaszán végzett kérdőíves felméréseinek második otthonokra vonatkozó kérdéseivel együttesen kissé árnyaltabb képet kaphassunk a második otthonok (nyaralók) jelenlétének a fontosságával és megítélésével kapcsolatban.

Az évente három alkalommal történő lekérdezés célcsoportja egy olyan (állandó) szakmai panel, mely a Balaton régió turisztikai stakeholdereiből áll, mint például:

- önkormányzatok,
- szakmai szervezetek (TDM-ek)
- turisztikai szolgáltatók (szálláshelyek, vendéglátóhelyek)
- turisztikai vonzerők
- egyéb turisztikai szolgáltatók (pl. kerékpárkölcsozón)
- egyéb szervezetek (pl. civil szervezetek).

A 2018 őszen történt szakmai panel lekérdezésben 36 válaszadó véleményét ismerhettük meg, közülük 17 TDM szervezet, 13 önkormányzat, 3 szálláshely szolgáltató, valamint 2-2 turisztikai vonzerő, egyéb turisztikai szolgáltató volt. Továbbá egy kilátópont és a Nők a Balatonért

Egyesület képviselője osztotta még meg a véleményét.

Terrületileg a válaszadók között az északi part felülreprezentált, összesen 4 déli-parti településhez kötődő válaszadó volt, valamint összesen 4 háttértelepülésről érkezett válasz, a többi 32 partmenti településről érkezett.

A kutatás eredményei

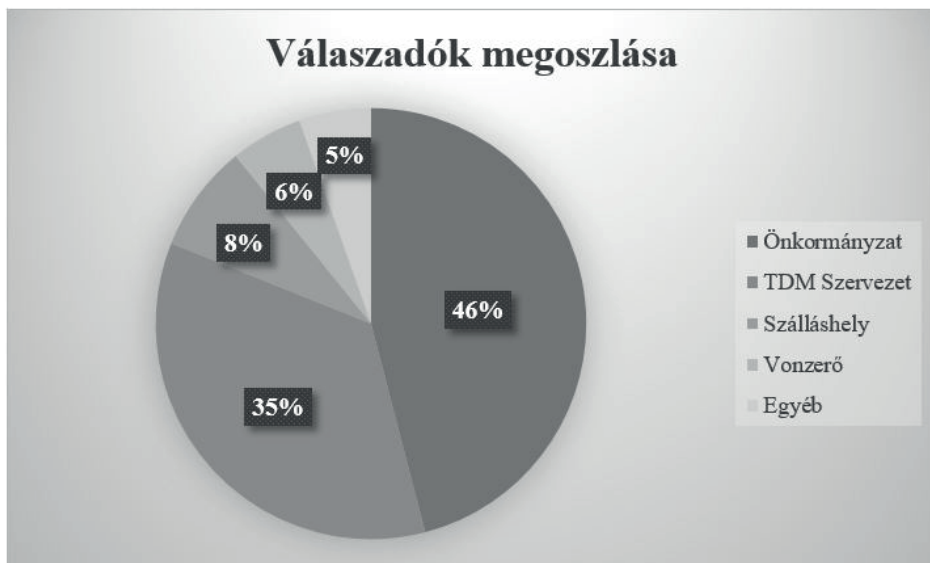
Vonzástényezők a Balaton régióban

A lakossági kérdőíves felmérésben részt vevő második otthonnal/üdülőtulajdonnal rendelkező válaszadók az alábbi tényezők miatt tartják vonzóknak a térséget (fontossági sorrendben):

- Szép természeti környezet
- Balaton
- Csend, nyugalom
- Strand
- Jó levegő
- Látnivalók
- Programok
- Biztonság

A megfogalmazott válaszok között megjelennek a tanulmány elején tárgyalt imázs-formáló tényezők, úgymint a természeti erőforrások, természeti környezet, turisztikai infrastruktúra,

2. ábra: A Szakmai panel válaszadóinak megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

turisztikai szabadidős és rekreációs lehetőségek illetve a hely atmoszférája is,

A BATUKI szakmai válaszadói hasonló gondolatokat fogalmaztak meg: a víz erejében és a szép tájban, természeti értékekben, valamint a (háttértelepüléseken jellemző) nyugodt környezetben látják a legfontosabb vonzerőt a második otthonosok szempontjából. Említési gyakoriság szerint további fontos tényezők, melyek vonzóvá teszik a Balatont a második otthonosok számára: aktív turizmus lehetőségei; biztonság; minőségi szolgáltatások; valamint a könnyű megközelíthetőség. Többen utaltak a divatra, illetve a befektetési lehetőségre, mint vonzó tényezőre (két válaszadó szerint Budapest után legjobb a Balaton térségében befektetni). Az életminőséghez kapcsolódóan említésre került a csend, a jó levegő, a gasztronómia és a kitűnő borok, a tengerparti életérzés – Balaton-feeling – és a programok kínálata valamint a családbarát szolgáltatások is. Meglepő módon az olcsó jelző is megjelent a válaszok között.

A BATUKI szakmai panel lekérdezés során arra is kerestük a választ, hogy milyen tényezők befolyásolják leginkább a második otthon (nyaraló) kiválasztását. A felsorolt tényezőket 1-5ig

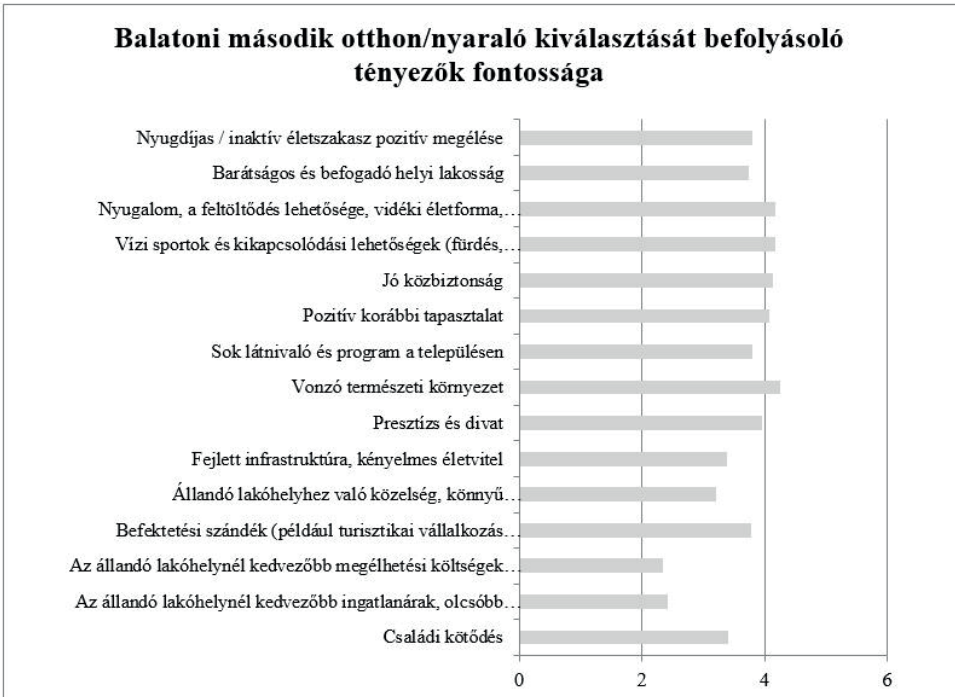
kellett értékelniük a válaszadóknak, ahol az 1-es értéke az egyáltalán nem fontos, az 5-ös érték pedig a nagyon fontos választ jelentette.

A legmagasabb értéket (4 felett) a vonzó természeti környezet; a nyugalom, feltöltődés lehetősége; a vízi sportok és kikapcsolódási lehetőségek, valamint a jó közbiztonság kapták, tehát a válaszadók tapasztalata alapján ezek a szempontok befolyásolják leginkább azokat, akik második otthonot, nyaralót vásárolnak a Balaton térségében. További jelentős tényezők (3,5 feletti érték) a presztízs és divat; a befektetési szándék; a nyugdíjas életszakasz pozitív megélése; sok látnivaló és program a településen; valamint a befogadó helyi lakosság. Nem meglepő módon legkevésbé fontos tényezőként a lakóhelynél kedvezőbb ingatlanárakat illetve megélhetési költségeket jelölték, hiszen a balatoni árak talán csak Budapesttel összehasonlítva tekinthetők kedvezőnek. Az alábbi ábra mutatja az egyes tényezők megítélését:

A második otthonos turizmus hatásai a Balatonnál

A szakirodalomban a második otthonokkal kapcsolatos vizsgálódások jelentős számban arra irányulnak, hogy ezeknek milyen pozitív és ne-

3. ábra: A Balaton vonzástényezői a második otthon/nyaralótulajdonosok számára

Forrás: saját szerkesztés

gativ hatásai jelentkeznek az adott településen, térségben. A turizmus, illetve a második otthonok, nyaralótulajdonosok jelenlétének hatásainak megítélését a turisztikai szakemberek véleménye alapján vizsgáltuk. További kutatási irány a helyi lakosság véleménynek megismerése, de a jelen kutatás erre nem tért ki.

A szakemberek a pozitív hatásokat elsősorban a településkép javulását eredményező épületek felújításában, karbantartásában, és ezzel együtt az imázs javulásában, illetve a településen realizálódó (megnövekedett) fogyasztásban látják, de az üdültulajdonosok megjelenése a közösségi életben szintén fontos pozitív hatásként szerepelt. Az alábbi ábra szemlélteti a válaszokat:

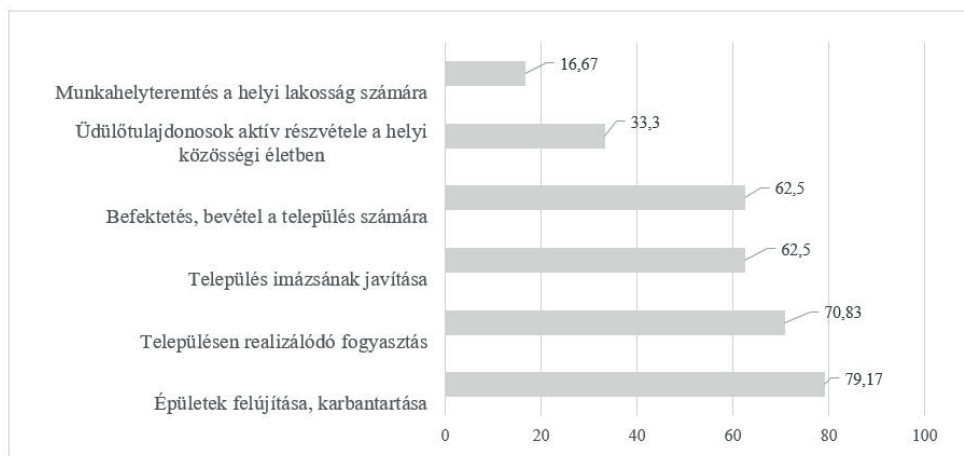
A válaszadók elsősorban gazdasági téren jelentkező negatív hatásokat említettek, melyek között első helyen szerepelt az ingatlanárak növekedése, valamint a fogyasztói árak általános növekedése. Ezeket követte a közszolgáltatások

iránti megnövekedett igények, melyek jellemzően környezeti terhelést is jelentenek az adott település számára, illetve a speciális szolgáltatások iránti igények megjelenése, ami a szolgáltatás jellegétől függően társadalmi-kulturális hatásként jelentkezik. Az alábbi ábra szemlélteti a válaszok megoszlását:

A helyi lakosság és a második otthonosok viszonyának megítélése

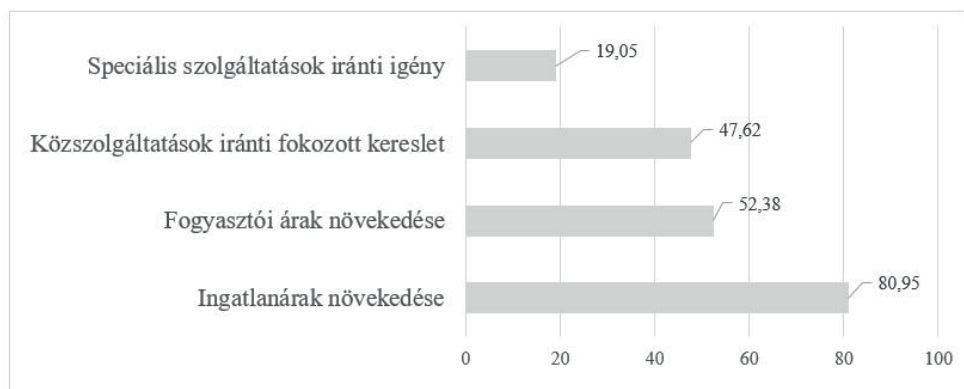
A BATUKI szakmai panel lekérdezés során a szakemberek véleményét kerestük arra vonatkozóan is, hogy hogyan ítélik meg a helyi lakosok és a második otthonnal, nyaralóval rendelkezők közötti viszonyt. A válaszokat 1-től 5-ig terjedő skálán mértük, ahol az 1-es érték az „egyáltalán nem jó, sok a konfliktus” véleményt jelölte, az 5-ös végpont pedig a „nagyon jó” értékelést. A kérdést megválaszoló 22 szakember átlagosan 3,45-re értékelte a viszonyt a helyiek és a nyaralótulajdonosok között, 11-en 3-ra, 9-en 4-esre

4. ábra: A második otthonok jelenlétének érzékelt pozitív hatásai

Forrás: saját szerkesztés (BATUKI szakmai panel lekérdezés alapján)

5. ábra: A második otthonok jelenlétének érzékelt negatív hatásai

Forrás: saját szerkesztés (BATUKI szakmai panel lekérdezés alapján)

értékelték, 1-1 válaszadó adott 2-es és 5-ös értékelést, az egyáltalán nem jó értékelés pedig egyszer sem szerepelt.

A szakemberektől arra is vártunk javaslatokat, milyen kezdeményezésekkel lehetnek sikeresek a helyi lakosok és a második otthonnal,

nyaralóval rendelkezők közötti jó együttműködés kialakítására. Elsősorban közös programokra utaltak, valamint az üdülőtulajdonosok tevékenyebb jelenlétére a közösségi életben. Néhány válaszadó a személyes kapcsolatok ápolásában, valamint a helyi lakosok iránti nagyobb tisztelet-

6. ábra: A helyi lakosság és a nyaralótulajdonosok közötti viszony megítélése

Forrás: saját szerkesztés (BATUKI szakmai panel lekérdezés alapján)

ben látja a helyi lakosság és az üdülőtulajdonosok közötti jó kapcsolat alapját.

Összegzés

Az elmúlt két évtized látványos fejlesztéseinek köszönhetően a Balaton térsége már egész évben tud szórakozási, kikapcsolódási lehetőségeket nyújtani az ide érkezőknek, így a régió népszerűsége nem csak a belföldi turisták körében növekszik folyamatosan, de egyre vonzóbb célpont lett a második otthon keresők számára is. A vonzó természeti környezet, maga a tó és az általa kínált aktív kikapcsolódási lehetőségek, valamint a csend és a nyugalom miatt választják egyre többen a térséget. Sokan a nyugdíjas éveik tartalmas eltöltéséhez vásárolnak itt ingatlant, de akad olyan nyaralótulajdonos itt, aki ezt presztízből vagy divatból teszi csak. A balatonparti és háttértelepüléseken megjelenő második otthonos lakosság fogyasztási és egyéb szokásai elkerülhetetlenül hatással vannak az adott településre, mind pozitív, mind negatív irányban. A jelen tanulmány egyrészt azon tényezőket igye-

kezett feltárni, amik a Balaton térségében második otthon szerzésére motiválják az embereket, másrészt az általuk generált hatásokra kívánta felhívni a figyelmet.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a válaszadók számos pozitív hatást érzékelnek, melyek közül kiemelkedik a település látképének javítását is szolgáló épületek felújítása, karbantartása, a településen realizálódó fogyasztás, valamint a település imázsának javítása. Negatív hatásként az ingatlanárak növekedését valamint az általános fogyasztói árak növekedését a közszolgáltatások iránti fokozott keresletet fogalmazták meg.

A második otthon, nyaraló helyszínének a kiválasztásakor közepesen fontos tényezőként jelent meg a barátságos, befogadó helyi lakosság, így a két szegmens közötti viszony nem csak a helyi lakosság szempontjából érdekes, a nyaralótulajdonosok életminőségét szintén befolyásolja.

Bár a települési önkormányzatoknak nincsen minden tényezőre befolyása, ami pozitív vagy negatív hatásként jelenik meg a tanulmányban ismertetett eredmények alapján, az üdülőtulajdonosokkal együttműködve lehet a hatások kezelése sikeres. A Balaton mentén létezik már kezdeményezés olyan fórumokra, programokra, ahol a helyi lakosság mellett az üdülőtulajdonnal rendelkezők is megjelennek. Ezek a fórumok egyrészt a potenciálisan eltérő érdekek közelítésére is lehetőséget teremtenek, másrészt egyes negatív hatások kezelésére is közösen dolgozhatnak ki megoldásokat. Hasznos lenne ezt a jó gyakorlatot a Balaton egész térségében meghonosítani, hogy a helyi lakosság és a második otthonnal, nyaralótulajdonnal rendelkezők hasonlóképpen tudják élvezni a Balatont, mint életteret, és mint turisztikai desztinációt.

**RAFFAY-DANYI ÁGNES¹ – PÉTER
ALEXANDRA²**

Irodalomjegyzék

Bawedin, Vincent, & Miossec, Alain: Un littoral pour quelle population? Une réponse politique entre nature et société. Cas du bassin d'Arcachon et du littoral picard [A coastal area: For which population? A political answer between nature and society. Bassin d'Arcachon and coast of Picardie cases]. *Espace-Populations-Societes*, (2013) 1–2, 211–230.

Beerli, Asuncio and Martín, Josefa D.: Factors Influencing Destination Image in *Annals of Tourism Research*, (Vol 31) (2004), 657-681

Brida, Juan Gabriel, Accinelli, Elvio, & Carrera, Edgar J. Sanchez: Second homes: The effects on social welfare of a change on the valuation of individual opportunity cost. *Anatolia*, (2007). 18,85–96.

Brida, Juan Gabriel, Osti, Linda, & Santifaller, Esther: Second homes and the need for policy planning.= *Tourismos: An International Multidisciplinary Journal of Tourism*, (2011) 6(1), 141–163.

Coles, T., & Hall, C. Michael: Rights and regulation of travel and tourism mobility = *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure & Events*, (2011) 3(3), 209–223.

Dredge, Dianne, & Jamal, Tazim: Mobilities on the Gold Coast, Australia: Implications for destination governance and sustainable tourism.= *Journal of Sustainable Tourism*, (2013) (21), 557–579.

Hall, C. Michael. Second homes planning, policy and governance.= *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, Vol. 7. (2015) (No 1) 1-14

Long, Dianne P., & Hoogendoorn, Gerrinda: Second home owners' perceptions of a polluted environment: The case of Hartbeespoort.= *South African Geographical Journal*, (2013) 95(1), 91–104.

Mathieson, Alister & Wall, Geoffrey: „Tourism: economic, physical and social impacts”, Longman: Harlow, UK. (1982)

Marjavaara, Roger: The displacement myth: Second home tourism in the Stockholm Archipelago. *Tourism Geographies*, (2007) 9(3), 296–317.

Michalkó Gábor: *Turizmológia – Elméleti alapok*. Akadémiai Kiadó, Budapest (2016)

Norris, Michelle, & Winston, Nessa: Rising second home numbers in rural Ireland: Distribution, drivers and implications. *European Planning Studies*, (2009) 17, 1303–1322.

Paris, Chris: *Affluence, mobility and second home ownership*. London, Routledge (2011)

Puczko László és Rátz Tamara: *A turizmus hatásai*. Aula, Budapest (2000)

Sulyok Judit: A turisztikai imázs = *Turizmus Bulletin*, (2006) (Vol 4). 55-62

Abstract

Lake Balaton is one the most popular tourist destinations of Hungary, the second most popular after Budapest in terms of international arrivals, and clearly the most popular destination for domestic tourists. The popularity of the area is reflected in the number of second home ownerships as well. The current study is seeking the answer to the factors determining the attractiveness of the region for second home purchases, and also how the presence of second homes impact on the given settlement.

Keywords: Balaton, destination, impacts of tourism, second homes

A szerzők és elérhetőségük

(1) Egyetemi docens, Pannon Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Turizmus Intézeti Tanszék; e-mail: raffay.agnes@gtk.uni-pannon.hu

(2) Akkreditációs ügyvivő szakértő, Pannon Egyetem, Gazdaságtudományi Kar; e-mail: peter.alexandra@gtk.uni-pannon.hu

Köszönetnyilvánítás

Jelen kutatás az Európai Unió, Magyarország és az Európai Szociális Alap társfinanszírozása által biztosított forrásból az EFOP-3.6.2-16-2017-00017 azonosítójú „Fenntartható, intelligens és befogadó regionális és városi modellek” című projekt keretében jött létre.

